

Don Quijoter?

Planen om å utgi et tidsskrift som skulle fremlegge bare faglig-tekniske materialer om teatret, ble drøftet for første gang under ITI-kongressen i Warszawa i 1963. Den svenske regissør og pedagog Ingrid Luterkort, den finske regissør Kristin Olsoni og undertegnede beklaget etter å ha sett en forestilling av Grotowskis Teater-Laboratorium, at det i hele Europa ikke fantes et tidsskrift som konsentrerte seg om de mangeartede aspekter i selve teaterteknikkens utvikling. Den reportasjemessige oversikt over teaterbegivenheter som er typisk for alle tidsskrifter, var av liten hjelp for fagfolkene og det interesserte mennesket som f. eks. ville studere og bli fortlørlige med midlene og arbeidsmetodene som lå bak de samme begivenhetene. På denne måten ble idéen om et nordisk tidsskrift til, et tidsskrift redigert av teaterfolk og som henvendte seg først og fremst til alle som arbeidet i dette yrke og til kulturbevisste personer som var interesserte i vår disiplin. Det skulle være en publikasjon som skulle orientere saklig, detaljert og ut fra et faglig synspunkt (altså ikke fra et dramatisk litterært) om de teoretiske og tekniske retninger i samtidens teater og ta opp til ny vurdering resultatene av et halvt århundres eksperimentering. Ved hjelp av tekster, kommentarer, stenogrammer fra prøver, bilder og skisser, skulle tidsskriftet gi en tilstrekkelig innføring i pedagogiske metoder i de forskjellige land, i skuespillerens arbeid med rollen i følge ulike «systemer» og kulturkretser (Øst f. eks.), i de estetiske og tekniske retningslinjer innenfor regi og scenografi, i nye prosjekter og utkast i teaterarkitekturen og i andre aspekter (sosiologi og psykologi) som knytter seg til vårt fag.

Siden april 1964 har vi arbeidet for å få i stand et samarbeid mellom fagfolkene innenfor skandinavisk teater. Det ble utvekslet mange brev og tidsskriftet ble diskutert i Oslo under kongressen til Nordisk Teaterunion i januar 1965. Det mest konkrete skritt for å fremskynde utgivelsen, ble tatt da norske teaterfolk – skuespillere, regissører, scenografer og teaterdirektører – henvendte seg til Norges Almenvitenskapelige Forskningsråd for å få økonomisk støtte. Til tross for Forskningsrådets positive holdning, fantes det ingen ekspert som kunne avgjøre den vitenskapelige verdien av de fremlagte materialer. For at dette tidsskriftet ikke bare skal bli en vakker drøm og for å gjøre det første skritt til konkret samarbeid og faglig informasjon, har Odin-teatret, henvendt seg til forlaget Bonytt A/S i Oslo og i fellesskap har de påtatt seg utgivelsen av «Teatrets Teori og Teknikk». Det vil foreløpig komme ut to til tre ganger om året, men den konkrete hjelp og tilslutning våre skandinaviske kolleger og de offentlige nasjonale institusjoner gir, vil være avgjørende både for utvalget av materialene og for hvor ofte det vil komme ut. Så setter vi i gang, og blir vi noen Don Quijoter, så er det ikke svik fra vår side.

Eugenio Barba.

1

Dette første nummeret er viet to regissører som bare har en bevisst og konsekvent holdning til felles i sitt praktiske arbeid. Litt over tredivye år gamle, hører begge til generasjonen som etter krigen virker i den Store Reformers ånd. Men selv om de viser den samme tålmodighet og målbevissthet, skiller veiene de har valgt sterkt.

Jerzy Grotowski har i 8 år ledet et teaterinstitutt, først i Opole og fra januar 1965 i Wrocław (Polen). Hele hans arbeid kretser rundt «teatrets uunnværlige celler»: skuespilleren og tilskueren. Hans forestillinger er et redskap til å forske og utdype forholdet mellom de agerende og de betraktende, og dermed finne et felles område — åndelig, følelsesmessig og intellektuelt — hvor vår tids publikum kan møte og gjenkjenne som sin egen de klassiske stykkers problematikk. Hans teater er «fattig», «økonomisk» og bruker ingen hjelpemidler fra andre kunstneriske disipliner. Blandet med publikum i et eneste rom, maner skuespillerne

frem en indre kjerne av besetninger, drømmer, lengsler og holdninger som de, gjennom teksten, har funnet i seg selv.

En helt annen vei synes Polliéri å følge. Han har ikke eget teater og ikke en gruppe faste medarbeidere og skuespillere. Utgangspunktet for ham er en bearbeidelse av de plastiske elementer i teatret: å bygge et scenisk mønster ut fra de nyeste resultater i andre kunstneriske grener: arkitektur, malerkunst, litteratur, musikk og belysning. Hans teater er «rikt» og teknisk innviklet der skuespilleren bare er ett av mange handlingsfaktorer i forestillingen. Og nettopp dette synet på «rikt» og «økonomisk» teater og skuespillerens funksjon, skiller Polliéri fra Grotowski.

I deres korte karriere har disse to allerede klart å samle en del gyldige erfaringer og det synes oss helt berettiget å begynne med dem, to levende bevis på at moderne teater kan realisere sine gode intensjoner.

E. B.

1) *Akropolis: SLUTTSCENE*. Regi: J. Grotowski. Scenografi: J. SZAJNA.

Skuespilleren som utøver selvgjennomtrengnings-akten begynner seg liksom ut på en reise. Fra denne sender han ved sine klanglige og gestikulative reflekser visse relasjoner, visse tegn — en slags invitasjon til publikum.

2) *ORCHESTRATION THEATRALE*. Regi: J. Polliéri. Scenografi: H. Hartung.

Total Teater? Denna neologism uttrycker en svårdefinierbar önskan, ja en myt, en förväntan som utmynnar i det irrationella, en irrealitet: den ideala skapelsen.

2

